

151. löggjafarþing 2020–2021.

Þingskjal 1273 — 750. mál.

Stjórnartillaga.

Umsögn Háskóla Íslands vegna tillögu til þingsályktunar um stefnu Íslands í málefnum norðurslóða

Háskóli Íslands er stærsti háskóli landsins og leiðandi í rannsóknum á ýmsum sviðum sem snerta norðurslóðir. Háskólinn leggur áherslu á gæði í rannsóknum og starfrækir fjölda undirstofnana og rannsóknasetra sem stunda meðal annars rannsóknir sem tengjast norðurslóðum og norðurheimskautssvæðinu. Er umsögn háskólans mótuð af mikilli og langri reynslu háskólans á sviði norðurslóðarannsókna.

Háskóli Íslands vill koma á framfæri eftirfarandi athugasemdum

16. Að styrkja stöðu og ímynd Íslands sem norðurslóðarikis með því að byggja upp innlenda þekkingu og sérhæfingu í málefnum norðurslóða, og efla miðstöðvar mennta, vísinda og umræðu

Háskóli Íslands fagnar tillögu til þingsályktunar um stefnu Íslands í málefnum norðurslóða og þeirri áherslu sem lögð er á að efla norðurslóðarannsóknir innanlands og styðja við aukið alþjóðlegt vísindasamstarf á þessu sviði. Þegar kemur að alþjóðlegu vísindasamstarfi er mikilvægt að þekkingarsamfélagið á Íslandi vinni saman sem heild til að nýta sem best þá þekkingu og reynslu sem til staðar er. Háskóli Íslands er stærsti háskóli landsins en við háskólann starfa fræðimenn á öllum þeim fræðasviðum sem mikilvægt er að komi að vísindastarfi í tengslum við þær áskoranir sem við stöndum frammi fyrir á Norðurslóðum. Styrkleiki háskólans felst ekki síst í öflugu þverfræðilegu rannsóknarumhverfi og sterkri stöðu háskólans varðandi þátttöku í alþjóðlegum rannsóknarverkefnum og alþjóðasamstarfi. Háskóli Íslands leggur því áherslu á að til að efla rannsóknir á sviði norðurslóða og nýta niðurstöður vísindarannsókna sem best hér á landi er mikilvægt að allir háskólar landsins komi að borðinu og vinni saman. Lítið land þarf á öllu sínu góða fólki að halda og Háskóli Íslands fagnar því aukna samstarfi sem hefur verið á sviði norðurslóðamála á milli allra íslensku háskólanna, sem sést meðal annars með samstarfi þeirra um að skipuleggja saman vísindaráðstefnu UArctic sem fer fram í Háskóla Íslands dagana 15. til 18. maí næstkomandi. Telur Háskóli Íslands að hér hafi verið stigið stórt skref í átt að aukinni samvinnu í norðurslóðamálum á milli landshluta og að á því beri að byggja til framtíðar.

17. Að styðja við alþjóðlegt vísindasamstarf á norðurslóðum og auðvelda miðlun á niðurstöðum vísindarannsókna, og að efla innlent rannsóknarstarf, m.a. með því að móta rannsóknáætlun um norðurslóðir

Háskóli Íslands fagnar því að norðurslóðarannsóknum verði gert hátt undir höfði með mótun rannsóknáætlunar um norðurslóðir. Málefni norðurslóða eru að verða æ meira aðkallandi.

Verkefningin sem samfélög framtíðarinnar standa frammi fyrir eru krefjandi og kalla á framsýnar lausnir, öflugt samstarf og víðtæka þátttöku fræðasamfélagsins, ríkis, sveitarfélaga og einkaaðila.

Háskóli Íslands hefur markað sér skýra stefnu þegar kemur að því að byggja upp innlenda þekkingu og sérhæfingu á mállefnum norðurslóða. Við Háskóla Íslands er starfrækt Rannsóknasetur um norðurslóðir sem hefur lagt metnað sinn í að stuðla að þverfræðilegum rannsóknum í samstarfi við aðrar innlendar og erlendar fræðastofnanir og því að miðla niðurstöðum rannsókna með útgáfu, opnum fundum og ráðstefnum tengdum norðurslóðum. Við háskólann starfar fjöldi fræðimanna á sviði náttúruvísinda, félagsvísinda og hugvísinda sem leggur stund á kennslu og rannsóknir á sviði norðurslóða. Þverfræðileg nálgun viðfangsefnisins er því til staðar í Háskóla Íslands, sem er forsenda þess að hægt sé að fjalla um helstu áskoranir norðurslóða á heildrænan hátt. Til þess að auka áhuga ungra fræðimanna á mállefnum norðurslóða hefur háskólinn boðið upp á nám með áherslu á norðurslóðir, þar má meðal annars nefna meistaranám í umhverfis- og auðlindafræði með áherslu á norðurslóðir og nýtt nám stjórn málafræðinnar með áherslu á norðurslóðir sem hefst haustið 2021.

18. Að byggja á árangri Hringborðs norðurslóða og skapa því umgjörð til framtíðar með því að koma á fót sjálfseignarstofnun um norðurslóðasetur á Íslandi

Háskóli Íslands fagnar því að koma eigi á fót sjálfseignarstofnun um norðurslóðasetur í Reykjavík. Háskólinn hefur lengi verið í góðu samstarfi við Hringborð Norðurslóða bæði þegar kemur að aðstoð við skipulagningu, þátttöku í ráðstefnunni og með sérstökum námskeiðum tengdum Hringborði Norðurslóða. Háskóli Íslands hlakkar til frekara samstarfs um uppbyggingu og þróun hins nýja seturs sem fundinn hefur verið staður á háskólasvæði Háskóla Íslands í Vatnsmýrinni. Þessi staðsetning tryggir nýju setri gott aðgengi að helstu rannsóknarstofnunum landsins eins og Hafrannsóknarstofnun, MATÍS, Jarðvísindastofnun, Veðurstofu Íslands og Landhelgisgæslunni. Norðurslóðasetur í Reykjavík mun efla og styðja við samstarf við rannsóknastofnanir og þekkingarsetur um land allt sem stunda norðurslóðarannsóknir.

19. Að efla Akureyri enn frekar sem miðstöð norðurslóðamála á Íslandi, m.a. með stuðningi við mennta- og rannsóknastofnanir og þekkingarsetur, og efla innlent samráð og samstarf um mállefni norðurslóða

Háskóli Íslands fagnar öllum hugmyndum um eflingu norðurslóðarannsókna og innlent samráð á því sviði. Mikilvægt er þó að hafa í huga að mállefni norðurskautsins eru aðkallandi og hagsmunir Íslands af hagfelldri þróun á svæðinu eru mjög miklir. Þar af leiðandi er mikilvægt að leggja áherslu á að landið allt tilheyrir norðurslóðum.